

סדר קדשים | מסכת זבחים ס"ג- ס"ט
פרשת תולדות | כ"ה בחשוון- ב' בכסלו תשפ"ו (16-22 לנובמבר 2025)

מזן התלמוד

סדר קדשים, מסכת זבחים ס"ט, ב'

ורבי מאיר לא דריש דיו? והא דיו דאורייתא הוא, דתניא מדין קל וחומר כיצד: "זיאמר ה' אל משה ואביה ירק ירק בפניה" וגו', קל וחומר לשכינה ארבעה עשר יום - אלא דיו לבא מן הדין להיות כנדון.

לא דריש - אינו דורש
דתניא - ששינוי בברייתא

הסבר: הגמרא מדברת על כלל שנקרא "דיו לבא מן הדין להיות כנדון", כלומר שכאשר לומדים דין מסוים בקל וחומר, אין להחמיר בו יותר מאשר בדין המקורי שממנו הוא נלמד. רואים זאת אצל מרים, שכאשר ה' גער בה, הוא מסביר שהיא צריכה להיות מחוץ למחנה שבעה ימים, כמו במקרה שבו אביה העניש אותה - ולמרות שגערה של ה' חמורה יותר, לא מחמירים עליה להישאר 14 ימים מחוץ למחנה.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
יתן ה' את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפניהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאינו תחתייהם,
ויעטרם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
ויקים בהם הכתוב:
"כי ה' אלהיכם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

דף ס"ג: מלחמה בבית המקדש

מה עושים כשפורצת מלחמה ממש בבית המקדש?

הכהנים אוכלים בשר של קרבנות קודשי קודשים בעזרה של בית המקדש, שהיא החצר שבה עמד מזבח החיצון וממנה נכנסו אל ההיכל שבו עמדו המזבחה, מזבח הזהב ושולחן לחם הפנים. רק בעזרה מותר לכהנים לאכול את בשר קודשי קודשים. התלמוד מביא פסוק שממנו לומדים שאם צבא אויב הקיף את העזרה ויורה לתוכה חצים ואבני בליסטראות, רשאים הכהנים להיכנס לתוך ההיכל כדי לאכול בשר קודשי קודשים, כי אינם יכולים להיות בעזרה.

צריך פסוק מיוחד לכך מפני שבלא הפסוק היינו אוסרים עליהם לאכול בהיכל, כי אין זה מכבודו של הקב"ה שהכהנים יאכלו בהיכל.

דף ס"ד: קרבן עולה מעוף

במקרים מסוימים אפשר להביא קרבן מן העוף ולא מן הבמה.

כשהקריבו קרבן עולה מעוף, היה כהן עומד בקרן דרומית-מזרחית של המזבח, ומולק את העוף. הכהן עמד שם מפני שהמקום הזה קרוב לבית הדשן, לשם היה עליו להשליך בזריקה את הזפק ואת בני המעים של העוף לאחר מליקתו אבל, אם הקרן הדרומית מזרחית היה גדושה בכהנים ולא היה מקום לעמוד שם, היה הכהן עומד במקום שמרוחק שלשים אמה מבית הדשן, ומן המרחק הגדול הזה הוא היה זורק את הזפק ואת בני המעים של העוף.

דף ס"ה: קרבנות העוף

על הכהן היה למלוק את קרבנות העוף ולהכין אותם להקרבה על גבי המזבח, זאת על פי הפסוק בתורה בספר ויקרא: "ונשטע אתו בכנפיו". משמשון הגיבור שחי בתקופת השופטים, והיה שופט בעצמו, למד התלמוד כיצד עושים זאת. שמשון ירד עם אביו ועם אמו לתמנת. כשהגיע שמשון הגיבור לכרמים, לפתע שאג לקראתו כפיר אריות. ה' עזר לשמשון והפסוק מספר בספר

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם: כניסת שבת: 16:01 יציאת שבת: 17:16	ניו יורק: כניסת שבת: 16:13 יציאת שבת: 17:17
ישראל ת"א: כניסת שבת: 16:17 יציאת שבת: 17:18	גרמניה: כניסת שבת: 15:39 יציאת שבת: 17:01

★ | מן ההסטוריה

עליות היהודים מאתיופיה

ראשוני העולים מאתיופיה בתקופה המודרנית הגיעו לארץ ב-1934, יחד עם עולים מתימן. בשנים הראשונות להקמת המדינה לא נערכו מבצעים להעלאת יהודי אתיופיה לארץ, אולם בעקבות פרוץ מלחמת האזרחים באתיופיה והתדרדרות מצבם של היהודים שם הוחלט לפעול להצלתם. במהלך מבצע אחים, שהתקיים בין השנים 1979-1990, נקראו יהודי אתיופיה להגיע למחנות פליטים בסודאן, ומשם הובאו לארץ. מבצע זה כלל מבצעים נוספים, ביניהם מבצע משה, מבצע פדיון שבויים ומבצע שלמה. סך הכל עלו לארץ כ-16,000 איש. כיום מונים יוצאי אתיופיה בישראל מעל 126,000.

עולים חדשים מאתיופיה יורדים ממטוס לאחר הגעתם במסגרת מבצע שלמה מאדיס אבבה (Wikipedia, לשכת העיתונות הממשלתית)

מתפלפלים

לקראת תחילת שנת הלימודים, והצורך לקנות תיקים וציוד אחר לבית הספר, התנהלה שיחה סוערת בבית משפחת כהן. חלק מהילדים ביקשו שיקנו להם רק תיקים מסוג מסוים ויקר וציוד לימודי חדש, בעוד חלק מהאחים הגדולים אמרו שהם יכולים להסתפק בתיקים שיקבלו מהאחים הגדולים וציוד משומש, ואין צורך להכביד על ההורים בהוצאות כספיות גדולות. הדיון היה סוער.

מצד שני:

חלק מהאחים טענו שזה לא מעניין מה קונים לילדים אחרים. כרגע המצב הכלכלי בבית קשה, להורים יזז תהיה הוצאה גדולה, ואם אפשר להעביר ציוד מהאחים הגדולים אז צריך להסתפק בזה.

מצד אחד:

חלק מהילדים טענו שכל הילדים האחרים בכיתה יבואו עם תיקים חדשים וציוד לימודי חדש, ולכן גם להם מגיע וציוד חדש כדי שהם ייהנו ושלא יתביישו.

...מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדיילמה והתפלפלתם עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דיילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

♥ | על המפה

הקהילות היהודיות באתיופיה

הקהילות היהודיות באתיופיה היו ידועות בכינוי "ביתא ישראל". יהודים גרו באפריקה כבר בתקופת בית ראשון, וקיימות השערות שונות לגבי מוצאה המדויק של הקהילה. בשל בידודם מקהילות יהודיות אחרות, שמרו יהודי אתיופיה על מנהגים והלכות שונות משל השאר. הם לא העלו את התורה שבעל-פה על הכתב אלא העבירו את המסורות הפרשניות בעל פה. ביתא

ציור של כפר יהודי אתיופי (Wikipedia, אדעולם)

ישראל שכנו בעיקר בצפון-מערב אתיופיה, באזור חבש ההיסטורית, בשוואה ובאדיס-אבבה. למרות מאבקים רבים עם שכניהם הנוצרים, שמרו היהודים על דתם, ולאורך הדורות התפללו לעלות לארץ ישראל ולירושלים.

👤 | מי אנחנו?

1. מבצע להעלאת יהודי אתיופיה לארץ.
2. התנהל בין השנים 1977-1991.
3. במהלך המבצע העלו היהודים ששהו במחנות פליטים בסודאן.
4. העברת העולים נעשתה באמצעות מטוסים, ובהמשך גם ספינות.
5. כ-16,000 יהודים הגיעו לארץ במהלך המבצע.

סוגא חאטא

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0				
495	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 גלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם איבני שרה	-3760 בריאת העולם

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מהו האירוע המצויר כאן?
- 2 היכן ומתי הוא מתרחש?
- 3 דגל של איזו מדינה מצויר כאן?
- 4 על מה בוכה הילד הקטן בציור?

חידה!

למדנו על מרים הנביאה, שנענשה בצרעת משום שדיברה לשון הרע על משה רבנו. זהו את האישים הבאים שגם הם לקו בצרעת:

1. הכניס את ידו לתוך חיקו והוציא אותה מצורעת

2. היה שר צבאו של מלך ארם

3. נענש בצרעת בגלל שלקח כסף מ-2 במרמה

4. הצטרע כאשר ניסה להקטיר קטורת בבית המקדש

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי, הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

חג הסיגד

חג הסיגד הוא אחד החגים המסורתיים של קהילת יהודי אתיופיה, ביתא ישראל. הוא נקרא גם "מהללה" ו"עמתה סו", ומתקיים בתאריך כ"ט חשוון. ביום זה נוהגים לצום ולהתפלל, ולערוך בראש הר גבוה טקס המסמל את חידוש הברית בין ה' לישראל, זכר למתן תורה. בארץ נוהגים לחגוג את הסיגד בטיילת ארמון הנציב, המשקיפה אל הר הבית.

5780

2019

5778

2017

התשכ"ט

1969

5727

1967

ה'תש"ח

1948

5707

1947

ה'תרצ"ט

1939

5657

1897

ה'רמ"ג

רבי יוסף קארו

5260

1500

5258

1492

4900

הרמב"ם

4800

רשיי

4650

רבי סעדיה גאון

4260

510

ימי הביניים תקופת הראשונים

סדר קדשים | מסכת זבחים | דף ס"ה - ס"ט

שופטים: "ותצלח עליו רוח ה' וישפעהו כשסע הגדי ומאומה אין בידו". כה עצומה היתה גבורתו עד שאפילו בלי כלי מלחמה הוא שיסע את האריה במו ידיו.

דף ס"ו: "לא יבדיל"

מהפסוק בספר ויקרא וישסע אתו בכנפיו לא יבדיל, חז"ל דרשו שאין כגנת הפסוק שאסור לכהן להבדיל את העוף לשני חלקים, אלא שכגנת הפסוק שהכהו אינו חייב לעשות כן. אמור מעתה: "לא יבדיל" - אינו חייב להבדיל.

דף ס"ז: עולת העוף וחסאת העוף

יש שני עופות להקרב, אחד עולת העוף והאחר חסאת העוף, וישנו הבדל יסודי בין עולת העוף לבין חסאת העוף. את עולת העוף נוטל הכהן, עולה על המזבח, פונה לקרן דרומית-מזרחית ומולק את ראש העולה, ואילו את חסאת העוף מולקים למטה, לא עולים על המזבח. לפיכך חסאת העוף שגמלקה על גבי המזבח - פסולה.

דף ס"ח: כהן שהיה פסול לעבודה

מה הדין במקרה שכהן שהיה פסול לעבודה ובכל זאת הוא מלק את העופות? האם גם העופות הללו שגמלקו על ידי כהן שאינו ראוי, ונפסלו, מטמאים את מי שאכל מהם? התשובה היא לא, כי קיימת דרשה מיוחדת שעוף שהגיע לעזרה של בית המקדש קשהו כשר, ונפסל רק בתוך בית המקדש - אין דינו כגבלה ולפיכך הוא אינו מטמא בבית הבליעה בגרון.

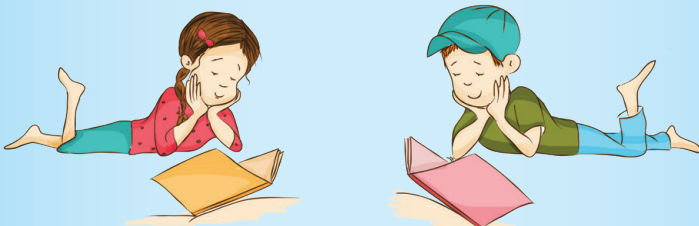
דף ס"ט: קל וחומר

אחד המקורות שמהם יודעים ללמוד דרשת קל וחומר הוא מן המעשה שארע במרים הנביאה. אחרי שהיא דיברה לשון הרע על משה רבנו, ה' העניש אותה בצרעת, וכשמשה התפלל לה' שירפא אותה אמר לו ה': הרי אם אבא שולה היה כועס עליה היא היתה צריכה להיכלם ולהיסתר מפניו שבועה ימים, קל וחומר שכך עליה לעשות אם ה' כעס עליה, ולכן היא תישאר מצורעת מחוץ למחנה שבועה ימים, ואחר כך תשוב להיות עם כל העם.

לכאורה, האם לא היינו אומרים שאם ה' כעס עליה היא צריכה להיות מחוץ למחנה יותר משבועה ימים? הרי אם כשאביה כועס היא צריכה להיסתר מפניו שבועה ימים, כשה' כועס - יותר ימים.

בכל זאת ה' אמר שתהיה מצורעת רק שבועה ימים, ומכאן למדים כלל חשוב בדרשת קל וחומר: "דין לבא מן הדין להיות כנדון".

כלומר: לעולם הדבר הנלמד לא יהיה חמור מן הדבר המלמד. לפיכך, גם במקרה זה לא הסתגרה מרים אלא שבועה ימים.

דבר תורה

אחד מכוחותיו הגדולים של יצחק אבינו היה שלא להתיימש לעולם, ותמיד להמשיך ולנסות עד שהצליח. כך אנו קוראים בפרשה על הבארות אותם הוא חפר יחד עם עבדיו, ולמרות שבכל פעם סתמו לו אותם, הוא ממשיך ועובר למקום אחר וחופר גם שם.

על הבאר הראשונה שחפר עם עבדיו הייתה מריבה גדולה ולכן קראו לה 'עשק', יצחק לא התיימש ועבר לחפור במקום אחר, עד שגם שם החלה מריבה עם רועי גרר, ולכן קראו לבאר זאת 'שטנה'. אך גם סתימת באר זו לא גרמה ליצחק להתיימש, והוא המשיך בעיקשות לחפור באר נוספת, אשר עליה כבר לא היו מריבות ולכן קרא לה 'רחובות', כי שם הרחיב ה' את גבולו.

שאלות השו"ע

1. מתי מותר לאכול קורבנות בתוך ההיכל עצמו?
2. איזה דין בקורבנות לומדים משמשון הגיבור?
3. כמה זמן נאלצה מרים לחכות מחוץ למחנה?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח ראה חשבון

תשובות

הציור השבועי (עמ' 3)

1. חג הסיגד של יהודי אתיופיה.
2. בארמון הנציב בירושלים, בכ"ט חשוון.
3. אתיופיה.
4. על אלו שנפטרו בדרך הארוכה בדרכם לארץ ישראל.

חידה (עמ' 3)

תשובות: משה, נעמן, גחזי, עוזיה

